

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 20.

V Ljubljani, 15. oktobra 1886. l.

XXVI. leto.

Odlomki iz vzgojeslovja.*)

Spisal dr. Fr. Kos.

Reprodukcija (obnova).

Otrok spozná predmet, katerega vidi v drugo ali pa v tretje ter se spominja, da ga je že videl prej jedenkrat. To si razlagamo tako, da se občuti in zaznavanja, ki so nastali v duši vsled vnanjih vtisov pri prvem pogledu, niso zgubili, temuž ostali v njej kot skrito (nezavestno) dušno svojstvo. Duša ima torej to lastnost, da lahko hrani dobljene vtise ter jih zopet vzbudi in pripelje v zavest, ako je priložnost ugodna.

Povrnitev otemnelih predstav v zavest zove se **reprodukcija** ali **obnova**. Prestave, katere so prišle v drugič v zavest, zovejo se obnovljene (reproducirane) predstave ali predstave v ožjem pomenu, katere je treba ločiti od občutov, ki se rodé iz neposrednih čutnih vtisov.

Dostikrat hipoma opazimo in spoznamo med množico tujih ljudi znanega človeka. Mi bi ga ne bili spoznali, ako bi ga že prej ne bili videli. Prejšnjo predstavo o tem človeku je nova, njej jednaka zopet vzbudila in pripeljala v zavest. — Nova predstava pa ni samo prejšnje obnovila (reproducirala), temuž je tudi vzbudila mnogo drugih predstav, katere so bile nekđaj v dušni zavesti v istem času, kot prejšnja. Mi ne spoznamo samo starega znanca, mi se tudi spominjamo vseh takratnih okolišnosti. Mi še vemo, kje, v kaki družbi in v katerem času smo ga videli.

Reprodukcija predstav more biti neposredna in posredna. **Neposredna** je reprodukcija, kadar privede v zavest kako predstavo druga jednaka ali pa slična predstava. Vzrok neposredne reprodukcije predstav je enakost ali pa sličnost njih vsebine. A reproducira A. N. pr. Podoba kake osebe nas spominja osebe same. Predstava kakega jezera vzbudi lahko v nas predstavo morja.

Posredna je produkcija, kadar kako predstavo privede v zavest druga predstava, ki je bila nekđaj s prvo istodobno ali pa prec za njo (oziroma pred njo) v zavesti in ste bili torej obe združeni v skupno predstavo ali pa vrsto. Vzrok posredne reprodukcije predstav je združevanje (asociacija) vsled istodobnosti ali pa zaporednosti. A reproducira B in B reproducira A v tem slučaju, ako sta bila oba nekđaj istodobno ali pa zaporedno v zavesti in združena v skupno predstavo ali pa

*) Tu podajam čitateljem „Učit. Tov.“ par odlomkov iz svojega rokopisa, ki obsega vzgojeslovje. Moja želja je, da veščaki spis vsestransko presojujejo in kritikujejo ter mi o pravem času naznanijo svoje mnenje o njem in njegovih pomanjkljivostih. Ako bo treba, lahko vzgojeslovje še predelam, preden pojde v natis.

vrsto. Reproducirati moremo množico raznih predstav, katere so skupoma ali pa vrstama združene med seboj.

Zakon posredne reprodukcije se lahko tudi glasi: Vsak člen skupne predstave ali pa vrste more obnoviti celo skupino ali pa vrsto. Ako nam pride na misel mesto, v katerem smo nekdanj stanovali, spomnimo se tudi marsičesa drugega, kar smo tam doživeli in videli. V spomin nam pride, kaj smo tam delali, kje smo stanovali, kdo je tam bival pred nami, s kakimi ljudmi smo občevali itd.

Reprodukcija ne obsega samo enakih, temuč tudi slične predstave, torej take ki so deloma jednake, deloma nejednake, kakor AB in AC. Predstava AB reproducira od skupne predstave AC predstavo A neposredno, predstavo C pa posredno. Ako je med B in C močna nasprotnost, zovete se slični predstavi AB in AC kontrasta. N. pr. milijonar in berač.

Reprodukcija je samovoljna ali pa nesamovoljna. Kadar vzbudé otemnele predstave vnanje pobude, takrat je reprodukcija **nesamovoljna**. Tako n. pr. morejo besede, katere slučajno slišimo ali pa čitamo, priversti mnogo otemnelih predstav v zavest. Izraz „hiša“ me lahko spominja rojstne hiše in domačega kraja. Beseda „drevo“ spominja me lahko sadonosnih dreves na sosedovem vrtu ali pa posameznih delov kakega drevesa itd.

Pri **samovoljni** reprodukciji vzbudé otemnele predstave notranje dušne moči. Duša si namreč poišče s pomočjo znanih predstav druge, že otemnele predstave, katere so bile nekdanj zvezane s prvimi. Včasih moramo dolgo pomišljovati, preden se spomnimo zaželenih predstav, dostikrat nam pride na misel namesto nje marsikaj neprimerne, semtertje tudi kaj nepričakovanega.

Po gostem sodelujejo vnanje pobude in pa notranje moči, da reproducirajo razne predstave. Pri izpitih delujejo vnanje pobude (n. pr. učiteljeva vprašanja) in pa notranje moči (n. pr. učencev premislek), da je reprodukcija primerna. Obnoviti moremo samo to, kar se nahaja v duši. Mnogokrat ne zadostujejo samo vnanje pobude, potrebno je tudi delovanje dušnih moči. Zato ni dobro, ako je učencev duh že utrujen, ko pride k izpitu. Da se reprodukcija ne ovira, ne sme biti človek nemiren, boječ in razburjen.

Pri produkciji predstav opazujemo včasih neko **pravilnost**. Dostikrat se nam v prvem hipu čudno zdi, da so nam prišle na misel kake predstave; ako pa premišljujemo natančneje, prepričamo se lahko, zakaj da smo reproducirali ravno dotične predstave, in ne drugih. Ako so nam misli kake osebe znane, vemo že naprej, kak vtis napravi na njo ta ali druga beseda. V tem obstoji tudi učinek eikanja in zbadanja, s katerim nekateri ljudje po nepotrebnem žalijo svoje sosede.

Predstave, katere morejo druge predstave obnoviti, zovejo se **pomočne predstave**. Ako hočemo kake otemnele predstave priversti v zavest, poslužujemo se pomočnih predstav, katere so prvim jednake, slične ali pa ž njimi zvezane po istodobnosti ali pa zaporednosti.

Ločiti nam je tvorne predstave, ki se nahajajo v naši zavesti, od otemnelih, katere je mogoče priversti v zavest. Meja med obema se zove **prag zavesti**. Reči smemo, da se nahajajo tvorne predstave nad pragom zavesti, otemnele pa pod njim.

V zavesti vsakega človeka se nahaja jako mnogo predstav, katere čez nekoliko časa otemné, da naredé drugim prostor. Vse predstave, katere so bile nekdanj v zavesti, bilo bi mogoče reproducirati. Vender jih v resnici le prav malo reproduciramo in sicer tiste, katere privedejo v zavest zdatne pomočne predstave.

Po gostem se navajajo v psiholoških knjigah za obnovo četrir zakoni in sicer: 1) Zakon sličnosti (analogije), 2) zakon protivnosti (kontrasta), 3) zakon istodobnosti, 4) zakon zaporednosti (sukcesije).

Večkrat je potrebno, premeniti skupne predstave v vrste, ker so te preglednejše in jih je lažje obdržati v spominu. (Dalje prih.)

Slomšek pa Pestalozzi.

Ali je „Blaže in Nežica“ res plagijat?

(Dalje.)

To je ob kratkem vsebina knjige, s kojo se je bliskoma razširilo Pestalozzi-jevo ime. Vender pa tedanje omikano občinstvo ni spoznalo knjiginega pravega namena. Smatralo jo je nekakim vaškim romanom, kar je Pestalozzi-ja vidoma žalilo; kajti je nameraval s knjigo vse drugo nego kratkočasiti; hotel je namreč tedanjim merodajnim krogom pokazati, da je moralna omika vseh ljudi in modra vzgoja mladine naj boljše sredstvo zoper socialno bedo. Zato je sklenol pričeto delo nadaljevati ter dokazati, da niso iskati vzroki ljudske izpridenosti le mej nižim ljudstvom po vaséh in mej njihovimi podžupanskimi predstojniki, ampak tudi v viših, merodajnejših krogih. Iz tega njegovega sklepa so se rodili trije nadaljnji zvezki povesti „Lienhard und Getrud“, katerih kratko vsebino nam H. Morf*) označuje v sledečih besedah: „Po Gertrudinem delovanji in urejanji domačega kroga uredi Glülphi svojo šolo; v soglasje z redom v Gertrudinem življenji in z učbenim načinom Glülphijevim spravi župnik Ernst svoje duhovno pastirstvo — in delovanje teh treh oseb na domu, v šoli in cerkvi zna Arner v zvezo spraviti z najvišimi državnimi nameni, da izhaja iz sodelovanja teh štirih prazavodov človeštva pristna ljudska omika in oplemeničeno ljudsko življenje“.

Pestalozzi je bil 52 let star, ko je prišel do sklepa: „ich will Schulmeister werden“. Bil je leta 1798., ko so Francozi opustošili švicarski okraj Unterwalden. Mnogo otrok je izgubilo svoje stariše. Vlada je je prevzela v oskrbovanje, ustanovila jim v mestu Stanci sirotišče ter je izročila Pestalozzi-ju. K sreči Pestalozzi-jevej je moral zavod vsled povratka Francozov pred letom prenehati; skrajni čas je bil namreč za njegovo zdravje, da se je odpočil prenapornega dela v sirotišči. Čez leto dni se zopet vrne na delo. Po kratkem učiteljevanji v Burgdorfu si ustanovi tū lasten zavod, ki se v kratkem pridobi najboljše ime. V tem času spiše drugo pedagoško delo „Wie Gertrud ihre Kinder lehrt. Ein Versuch den Müttern Anleitung zu geben, ihre Kinder selbst zu unterrichten“.

V tej knjigi nam zapušča Pestalozzi dotedanje svoje izkušnje o vzgoji in pouku. Naslov knjige nas nima motiti: knjiga obsega vse drugo nego kak navod materam o vzgoji. Ona govori temveč v obliki pisem o izprideni npravnosti v viših krogih, o bednem stanji ubozega in zatiranega ljudstva in o predlogih za vzboljšanje javnega vzgojstva. To vsebino nam opisuje H. Morf v sledečih 12 točkah: 1. Temelj pouka je nazor. 2. Z nazorem se mora vezati jezik. 3. Čas pouka ni čas sojenja ali kritike. 4. V vsakej stroki naj se pouk prične pri jednovitih početkih in od tū naj se postopno nadaljuje po otrokovem razvoji, t. j. psihologiskem poredji. 5. Pri vsakej točki naj se postojí toliko časa, dokler postane dotična učna tvarina prosta duševna svojina. 6. Pouk naj se drži poti razvijanja in ne priučjenja ali razodenja. 7. Vzgojevalcu naj bode sveta gojenčeva individualnost. 8. Glavna svrha početnega pouka ni pridobitev znanosti in ročnosti, ampak razvijanje in ojačevanje duševnih moči. 9. Ni dovolj vedeti ampak tudi vzmôči, sè znanostjo naj se veže ročnost. 10. Občenje mej vzgojevalcem in gojencem, posebno pa šolsko disciplino

*) „Zur Biographie Pestalozzi's. Ein Beitrag zur Geschichte der Volkserziehung“. Von H. Morf.

naj vodi ljubezen. 11. Pouk naj bode podrejen vzgojevalni svrhi. 12. Temelj nраво-verskega razvijanja otrokovega biva v ođnošajih mej materjo in otrokom.

Prestopimo tedaj k našemu Slomšek! Komaj je začel Slomšek obiskovati početne šole, užé je kazal sè svojim znanjem in vedenjem, kaj da utegne postati iz njega. Bistra glava, blago srce, velika marljivost, vzgledno obnašanje in krepka sklonost k vsemu, kar je lepega in dobrega, bila so malega Slomškega dična svojstva, s katerimi si je v hipu pridobil ljubezen učitelja in drugih ljudi, ki so prišli z njim v dotiko. Užé v prvi mladosti je kazal izredno darovitost za govorništvo; piše se namreč o njem, da je vrnivši se iz šole domov takó govoril pred zbrano deco, da so ga stari ljudje poslušali in rekli: „Ta bode s časoma velik gospod“.

Ako ta obraz iz Slomškovih mladih let primerjamo z mladostjo Pestalozzijevo, kaka razlika se nam tù pokaže! O malem Pestalozzi-ji piše namreč dr. Gustav Ad. Lindner v svojej knjigi „Encyklopädisches Handbuch der Erziehungskunde“ sledeče: In der Schule war er (Pestalozzi) gedankenlos und zerstreut und machte so geringe Fortschritte, dass der Lehrer von ihm sagte: es wird nie etwas Rechtes aus ihm werden. Er ergriff zwar das eigentliche Wesen des Unterrichtes, aber für die Formen und das praktische Einlernen war er nicht. Seine Mitschüler verspotteten ihn wegen seiner Schüchternheit und nannten ihn „Heiri Wunderlie Thorliken“. Er sagte von sich selbst: „Das wirkliche Menschenleben war mir so fremd, als wenn ich nicht in der Welt lebte. In allen Knabenspielen war ich der ungewandteste und unbehilflichste unter meinen Mitschülern, was einige veranlasste, ihr Gespött mit mir zu treiben“.

Na pričeti poti svojega vzobrazovanja Slomšek ni zaostal, niti se od nje oddaljil do konca svojega življenja. Vse njegovo življenje pa se da primerjati delovanju racionalnega ekonoma, kateri ne živí le slučajnim potrebam, ampak skuša vsestransko izkoristiti moči svojega gospodarstva. Posebno nepozabljiv pa naj bode Slomšek našej slovenskej mladini, katerej je zapustil najlepši vzgled, kako si mora človek v mladosti razviti dušne moči, ter kakor pridna mravlja si nabirati znanosti, da je pozneje v praktičnem življenji uporablja v prid svojemu národu. Takó vidimo, da se je Slomšek užé kot gimnazijalec uril v slovenščini, ter prebiral njena književna dela, nezanemarjaje drugih jezikov. Takó si je nabiral duševnega živeža, kakor marljiva čebelica cvetnega prahu, koji je v sladko strd prebavljen podajal svojim rojakom v duševno hrano. Lehko so torej postali proroki óni, ki so užé v Slomškovjej prvi mladosti trdili, da bode s časoma velik gospod. In postal je res, iz kaplana špiritual, iz špirituala dekan in nadzornik ljudskih šol, potem korar in viši šolski ogleda vse škofije, opat in slednjič knezoškof — in vse to v času 24 let. S takim hitrim službenim napredovanjem od najnižje do najviše stopinje se more malokedo ponašati; to pa tudikaže, da je bil Slomšek cel mož, mož popolnega vsestranskega zaupanja, kar je Pestalozzi v svojem življenji takó britko pogrešal.

Za ta spis najvažnejša doba Slomškovega življenja je bilo njegovo bivanje kot špiritual v Celovski duhovščini in kot dekan in nadzornik ljudskih šol v Vozenici. Vender je pa na to dobo provzročevalno in pripravljajno vplivala prva njegova služba duhovnega pomočnika pri sv. Lovrenci na Bizeljskem in pri Novi cerkvi blizu Celja. Če tudi se ne dá iz dosedanjih životopisov za trdno posneti, v kakej dotiki da je bil tù Slomšek z nedeljsko šolo; in ali je sploh bila nedeljska šola v onih dveh krajih, vender nam njegovo delovanje kot špiritual v Celovci spričuje, da je pràv ta kategorija ljudske šole našla v njem toplega zagovornika in skrbnega gojitelja, kar jej je ostal ves čas svojega življenja. Še leta 1858. je kot moder vladika dal v „pastoralni konferenciji“ svojim duhovnikom pretresavat vprašanje: „Kako bi se dale zlasti nedeljske šole bolje vrediti?“

K ljubezni za slovenščino, koja je najbolje izkazoval, da je užé kot bogoslovce uril v njej svoje tovariše, pridružila se je še skrb za modro omiko slovenskega národa — za slovensko osnovno šolstvo. Ne da bi bil pa pri tem le za hip zanemaril svojo službeno dolžnost kot voditelj duhovskih vaj. Marveč ste se te dolžnosti, službena in národna, vzajemno podpirali, dostavljali in krepili. Iz svojega dotedanjega bivanja kot duhovni pomočnik mej národom je z bistrim očesom previdel, kakó zanemarjeno da je slovensko šolstvo. Saj je bilo še do leta 1847. komaj 64 slovenskih šol. Spoznal je, da je glavni vzrok teh žalostnih šolskih razmer pomanjkanje učiteljev, sposobnih posvetnih učiteljev. A to pomanjkanje odpraviti ni bilo mogoče v njegovi moči. — Ali se pa to pomanjkanje ni dalo nadomestiti? in ni-li njemu bilo mogoče k temu pripomoči? — Tako in enako razmišljanje ga je preverilo, da edini namestnik sposobnega posvetnega učitelja more biti le duhovnik. S tem preverjenjem je prišel Slomšek v Celovec in to prepričanje ga je napotilo, da je začel bogoslovce pripravljati ne le na pouk v verstvu, ampak tudi v drugih predmetih ljudske šole, razlagaje jim nekoliko pedagogike in metodike s posebnim ozirno na nedeljsko šolo.

Čudno se utegne komu videti, da je Slomšek obračal toliko pozornost nedeljskim šolam. — Slomšek je bil mož, kojemu je bil zlat izrek: Dvakrat dá, kedór hitro dá. Srce ga je bolelo videti, da je zarad pomanjkanja šol ogromno število otrók neveščih najpotebnejšega znanja v čitanji, pisanji in računani. Skrbelo ga je, da bi ti otroci ne odrasli v popolni nevednosti. Rešilna misel mu je bila torej, naj bi se ta vsakdanji šoli užé odrasla neuka mladina poučila vsaj v najpotebnejšem v nedeljski šoli. Taka mladina se je nahajala osobito po vaséh, kder ni bilo ne vsakdanje šole, ne posvetnih učiteljev. Za pouk v takih nedeljskih šolah je pripravljaj Slomšek v prvej vrsti svoje bogoslovce, za take nedeljske šole je tudi spisal knjigo „Blaže in Nežica“. *)

(Dalje prih.)

Knjiga Slovénka

XIX. veku.

Miroslav Vilhar (Vilher) r. v Planini 7. sept. l. 1818, latinske šole zvršil v Ljubljani, pravoslovne nekaj v Gradcu nekaj na Dunaju, grajščak na Kalcu med Knežakom in Zagorjem, bil je deželni poslanec, pesnik in pevec ali skladatelj, ki je imel „zmožnosti in voljo, čas in pridnost“, u. 6. avg. 1871 na Kalcu, ter leži pokopan v Knežaku doslej še brez dostojnega spomenika. Denar zanj nabrani naložen je v hranilnici. — Popevati je jel slovenski po

a) Novicah l. 1845 št. 9 „Predčutki“; l. 1849 „Vodila pridnim kmetovalcam“ n. pr.: (Gospodar s pazljivimi očmi — Pòsle pridne in poštene strí. — Je čedno in svitlo, kjer konj tvoj stójí, — Bo terden, čil, zdrav ino bistríh očí. — Kar pridelat' moreš, ne kupuj tegá, — Ne oblék, ne žita, ne hišnega blagá itd.) — L. 1849 št. 45 „Vodniku“. — L. 1850 št. 14 „Vesoljnimu svetu“ (To vsaj mi dovolite, — De se smem Slovenca zvati . . . De se smem rodú ponesti, — Ko Slovinc povsod se vésti — Saj Slovinc sim — Slave sin itd.). — Tedaj je prišla na svetlo

b) Jamska Ivanka. Izvirna domorodna igra s pesmami v treh djanjih, od Miroslava Vilharja. V Ljubljani 1850. 8. str. 48. Nat. J. Blaznik. Posvečena slavnemu

*) Osnova te knjige nas nima motiti, da poučuje v njej poleg duhovnika tudi učitelj. Slomšek je hotel na ta način praktično izvesti jedino pravo načelo, da morata v šoli vzajemno delovati učitelj in duhovnik; dalje je hotel s tem namignoti, da more ta knjiga tudi posvetnim učiteljem dobro služiti pri šolskem pouku.

„Slovenskimu društvu“ v Ljubljani. — Obsežik je pripovedovan v besedi njegovi n. pr.: „Marko, Maligradski vitez, napade Rovanskiga viteza, in mu vpepeli njegov grad. Rovanski vitez in njegova gospa sta poginila pod razvalinami grada; samo njuni sin Bogomil, otrok še, je bil rešen in k Jamskimu vitezu Vladimirju pernešen. Vladimir vzame Bogomila z vso ljubeznijo, in ga redi kakor sina s svojo lastno hčerjo Ivanko itd. itd. str. 5)“. — Takrat je bil

c) Slovenski Koledar za leto 1851, na svitlo dan od Miroslava Vilharja, v 12 str. 71. nat. Ig. žl. Kleinmajer. Po tem je dr. J. Bleiweis osnoval svojih Koledarčkov petero l. 1852—1856. — Koledar sega do str. 28. Od str. 29 so pesmice posameznim mescem: Januar, Februar . . . November, December — zložil vse Miroslov. Tako tudi od str. 41—63 nekaj pesmi, nekaj basni v prozi: „Prezgodna smert, Slovenca up, Solza Slovenca, Ribica lesena, Pred bojem, Slavic in sokol, Pajk, Pokopač; Janjček, Koklja in pišče, Čebelica in čmerlj, Volk in osel, Pravljica od leva, Slavic in papagaj“, ktera se čita takole: „V zelenim gaju je slavic milo in sladko prepeval, de so ga vsi tički slavili. Neki dan prileti lepo lepo pisani papagaj. Vsi tički, zunaj slavca, so k papagaju hiteli, in se zalim peresam zlo čudili. Papagaja to spodbode in veselja vnet začne peti. Desiravno je še gerši krokal kakor krokar, so vender občudovavci djali: Čez tvojo pesem je ni! Med tem so pozabili slavca; slavic pa poln tuge zbolí — in umre! Papagaj je komaj 14 dni krokal, kar se tički zdramijo, in puhlo ceno ptujga glasa spoznajo! Berž hitijo nazaj, kjer je popred slavic milo prepeval, de bi spet sladke pesmi poslušali, pa zastonj! Ležal je revček, pod žalostno verbo, in ni več maral ne za jok, ne za stok bivših prijateljev! — V ptušino nezmerna zaljuba, — Gotovo je svojšini zguba! Miroslov.

Kakor „Jamski Ivanki“ — tako je tudi drugim pesmicam svojim napravil d) prekrasne napeve na pr. Zvezdice slovenske; Milice; Slave dom; Vesoljnemu svetu itd. — Nove slovenske pesmi z napevi izšle so l. 1852 v dveh zvezkih; I. Ipava, Pri luni, Žalost, Slovo od Minke, Oh, da bi le vedla, Zdihej; II. Sercu, Prezgodna smrt, Zagorska, Prijazne oči, Napitnica, V stražnici itd. — Dal je Vilhar zraven teh dveh zvezkov tudi na svetlo okroglice (Walzer) pod imenom „Savelieder“, ki so posvečene gospej Schmidburgovi (Novic. 1852 št. 47, kjer je ponatisnjena „Zagorska“). — Po Novicah je priobčil vmes nekatere svojih pesmi na pr. l. 1851: Sveta gora (26); Moj vertič (27); Kitica (28). — L. 1852: Postonjska jama (43); Slep rojen (52); Železna cesta po Notranjskim (91). — L. 1853 iz pesmi „Slovenska nevesta“ bodi na primer:

Kaj maram!

1. Kaj maram da nimam
Srebra in zlatá:
Ljubezen u sercu
Tud nekaj veljá!	2. Kaj maram da nimam
Prekrasnih oblek:
Zvestoba u persih
Me kinča na vek!	3. Kaj maram da nimam
Visoc'ga gradú:
V hišici nizki
Še več je mirú!
4. Kaj maram da nimam
Obilno blaga:
Moj dragi me vendar
Od deleč pozná!	5. Kaj maram da nimam
Krasote svetá:
Mi vendar nedolžnost
Na licu igrá.	6. Kaj maram da nimam
Ne gor, ne planin:
Dovolj da moj dragi
Slovenke je sin!

e) Vodnikov Spomenik l. 1859 kaže str. 185 pesmico, ktero mu je poklonil Miroslov, ki naposled poje Vodniku:

Slavec, ki klical	Iskrena želja
Si brate na dan,	U meni gorí:
Tvoj duh naj nas vodi	Naj čut'jo slavčki,
Čez hribe in plan.	Pojó naj, ko Ti.

f) Oglasil se je časih v Glasniku Janežičevem na pr. l. 1859 s pesmico „Bog“, „Ljubezen“, „Ribič“ itd., dokler so zbrane prišle na svetlo pod naslovom:

g) Pesmi Miroslava Vilharja. V Ljubljani 1860. 16. 155. Nat. J. R. Milic.
— Izgovarja se sam v začetku ter poje o pesmih in o Pegazu svojim:

Vém, da je lepših
Cvetic po vertéh;
Té pa so rasle
Na skalnatih tléh!

U v o d.

Po gorah, po dolih	Izročam jih jugu;
Nabral sim cvetic,	Kaj ž njimi, že vé:
Rudečih in belih	Naj sestram vonjajo,
In pisanih lic.	Naj brate budé!

P e g a z.

Pohlevne postave	Jeklene je zabil,	Potoka derži se
Je Pegazus moj;	Podkove domá;	In loga in trat;
Zatorej ne upa	Na grivah je tudi	Le dvigne k Olimpu
K Olimpu z menój.	Že nekaj snegá.	Naj mlaji se brat.

S l o v ó.

Jaz nisem Prešernu	Če bodo vam vstregle,
Ne Vodniku stric;	In segle v sercé,
Nabral pa sem nekaj	Bom drugih nabiral,
Domačih cvetic.	Še lepših ko té.

Poezije te, ki se ločijo v „Pesmi“ (5—63), „Balade“ (65—118), in „Basni“ (119—155), so gladke, domače, proste in mile, nekatere celó veličastne. O njih se bere v Glasniku (zv. 6 št. 1), v Novicah l. 1860 str. 189 itd. — Novice so nekaj jih bile koj ponatisnile na pr. Župan, Na jezeru; l. 1861 priobčile novo dovtipno „Bistri možje“ (str. 46) in alegorijo „Hrast in lipa“ (402); l. 1862 pa „Našim vojakom“ (str. 193) itd. —

h) Sloga. Slovenski Koledar za navadno leto 1863. Na svitlo dal Miroslav Vilhar. V Ljubljani v 16. Eger. — Razun navadnega koledarskega dela (str. I.—XXIX) so v tej knjižici (str. 1—55) „Zastavice, Pesmice resnega in šaljivega zapopadka, Kratkčasnice“ in Šaloigra v 2 delih: Slep ni lep. Osebe: Ribničan, Tržičan, Pivčan . . . Prvi del se igra v gostivnici, drugi v uradnji. Pesmica z napevom — Deklici — in dve Polki (Živio — in Slovenka).

i) Naprej. Politiški časnik l. 1863, vsak vtorek in petek na srednjem poli. Odgovorni vrednik, lastnik in založnik Miroslav Vilhar. Prvi njegov pomagatelj Fr. Levstik. Natis Egerjev. List prvi 2. jan. — zadnji 29. sept. 78 št. — Časnik „Naprej“ misli na ustavnem potu potezati se za vse in vsakoršne (liberalno-politične) pravice slovenskega národa, pravi v 1. listu; pričenja z Bogom, kateri naj dobrotno podeli vspeh in srečo njegovemu težkemu delu ter blag začetek in dober konec novega leta čestitim bralcem! — A tega sam ni dočakal, kajti v št. 78 piše: „Današnji list je zadnji Naprejev list. Važne in grenke vzroke te dogodbe zagrebljem — Miroslav Vilhar — v svoje srce. Veliko hvalo izrekam zvestim podpornikom, in jemljem slovó, rekoč: „živimo za narod, izobražujmo se, okrepčujmo se, zložimo se v korist svoje domovini in vsemu cesarstvu. Večni Bog je pravičen; on meri pote narodom, in tudi nas vidi. Ako tudi nas je malo, pa vendar čutimo, da smo enega debla, ene krvi! Tedaj: Bog z nami!“ — Deloval je tudi na političnem polju kot poslanec v deželnem zboru, a — brez posebnega vspeha. Pesnik je tovarišem svojim skladal glasilke (sršene, epigrame) v nemški in slovenski besedi sim ter tje jako dovtipne (cf. Soča 1880. X. 21) itd. — „Naprej“, v

kterem je priobčil Miroslav nektare pesmi — burke — na pr.: Stari in novi duh (str. 186); Frak in surka (230); Srce in trebuh (246); Ljubljana (362), posadil ga je bil na „Žabjak“, in ondi je porodil:

k) Žabjanke. Zložil in založil Miroslav Vilhar. V Zagrebu 1865. 16. 60. Narodna tiskalnica dra. Ljudevita Gaja. — Pesmi so a) Žabe (str. 5—15), b) Raki (17—26), c) Ribice (27—60), kar kratko pa krepko pové

Uvod.

Ob bregu Ljubljan'ce	Od brega do brega
Šest tednov sem bil,	Sem mreže razpél,
Mirú ne, le vodo	Te žabe in rake
Sem tamkaj kalil.	In ribice vjel.

Tu in tam je zapel še katero rojakom svojim (cf. Novice, Glasnik), ali sploh jel je skladati sedaj le igre po „Jamski Ivanki“, po šaloigri „Slep ni lep“ itd. Tako so prihajale na dan

l) Vilharjeve igre. I. Detelja. Izvirna šaloigra v 1 djanji: Spisal in založil Miroslav Vilhar. V Ljubljani 1865. 16. 52. Tisk Egerjev. Godi se 1850. leta na Notranjskem, v Klančevi hiši. — II. Župan. Izvirna šaloigra v 2 delih. 1865. 16. 48. Godi se pri županu v Šiški 1866. leta. — III. Filosof. Šaloigra v 1 djanji, po angleškem l. 1865. 16. 46. — IV. Igra Piké. Šaloigra v enem delu, svobodno po nemškej. 1865. 16. 50. — V. Servus Petelinček. Šaloigra v enem delu, svobodno po nemškej. 1866. 16. 50. — VI. Poštena deklica. Šaloigra v enem delu. 1866. 16. 35. — Razun teh: Pomota. Vesela igra v 1 djanji. — Striček. Vesela igra v 3 djanjih, po Benediksu. — To sem bil jaz. Šaloigra v 1 djanji, po nemškej, 1868. 16. 39. (Slov. Talija 5. zvez.) itd. Posebej je izdal

m) Koledarček za navadno leto 1867. Na svitlo dal M. Vilhar. — Navadni pratiki je pridjal izdatelj torbico svojih pesem, nekoliko novih, nekoliko pa tudi tacih, ki so že znane po zanimivih napevih, kažejo „Novice“ l. 1866 str. 370, kjer o šaloigri „Poštena deklica“ pravijo na pr.: „Igrica igra v Lipavi (Vipavi); dva oženjena možá, eden (Kikelj), ki zavija slovenski jezik po laškem, drugi (Kokelj), ki ga zavija po „kranjski šprahi“, se silita pošteni šivarici, ki trideset pomladi hodeva že po svojih petah itd. Čitalnici vipavski, ajdovski ali tržaški utegne zavoljo lokalizmov „Poštena deklica“ najprimerniša biti. — Razun teh se nahajajo

n) Igre v rokopisu, zložil Miroslav Vilhar: I. Danila — z geslom: Ilirija ustani! Izvirna šaloigra v treh delih. 1871. Igra se verši v terdnjavi Knežak in v njeni okolici. Doba je 13 let pred Kristom, ob času Cesarja Avgusta. — II. Na kmetih — z geslom: Omika, Najkrasnejša dika! Izvirna šaloigra v dveh delih 1871. Igra se v Markovi kerčmi nad Ljubljano. — III. Korčovski — z geslom: Naprej zastava Slave! Izvirna igra v dveh delih. Igra se v Tomazinovi hiši v Terstu. — IV. Kdor prej pride, prej melje — z geslom: Naša reč živo klije! Šaloigra v enem delu (Razdvoji se tudi v I. D. 1—10, II. D. 11—18). Igrá se v Ivetovem mlinu na primorskeji meji. Rokopisov teh lastnik je sin Franjo Vilhar. — Na primer naj bodo tu še nekteri „Raki“:

I s t i n a.

Nemca vrlega
Imam precej rad.
Pa Nemškutarja
Nikdar ne, — je gad!

F i l o l o g u.

Če kuješ besede,
Ne bodi bahač;
Narodu se vklančaj,
Ker on je — kovač!

V belej Ljubljani.

Protivnikov vražjih
Ne bilo bi sto,
Ak naših osličkov
Bi vmes ne biló!

N a s l e d k i.

Peróti pristrigli
So meni, kaj ne? —
Če bolj mi strigó jih,
Bolj rastejo še!

T u j c e m.

Kaj ne, da se dobro
Pri nas Vam godí,
Ker Vi ste gospodje,
In hlapci pa mi?

V mirni hiši.

Sobo, pod številko sedmo,
Dajte jutri že v najém:
Ne poslanca, ne vrednika
Za menož ne bo, to vém!

Glavna česka učiteljska skupščina v Pragi.

(Dalje.)

2. Ljudski in meščanski učitelji naj bi bili zastopani po vseh šolskih svétih; a) v krajnem šolskem svétu po upravitelju ali ravnatelju krajne šole; b) v okrajnem šolskem svétu po treh članih, kateri se na učiteljske skupščini izvolijo, in to v tem smislu, da sta dva člana voljena iz ljudskih, jeden pa iz meščanskih učiteljev; učiteljem na učiteljskih naj se tù ne pripozná volilna pravica.

3. Za okrajne šolske nadzornike naj se imenujejo a) za ljudske šole samó ljudski učitelji; b) za meščanske šole samó učitelji na meščanskih šolah; c) vsak šolski nadzornik ima dolžnost o nadzorovanji šole spisati zapisnik, katerega mora ob enem podpisati tudi dotični učitelj. Ta zapisnik naj mu bode za podlogo, kadar izrazuje svojo sodbo o sposobnosti učitelja pred šolsko upravo.

Drugi dan skupščine dné 10. meseca avgusta.

Ko je predsednik gosp. Josip Král odprl skupščino ob $\frac{1}{2}$ 3. uri popóldne, pozdravil je najpred gosp. M. Kobali, tajnik hrv. ped.-književnega zbora, v imenu Hrvatov vse navzoče učitelje in učiteljice s pristrčnimi besedami, rekoč, da je prava bratska ljubezen tudi hrvatske učitelje in učiteljice pripeljala do lepe „Zlate Prage“ k modrej Vol-tavi, da se upoznajo s svojimi daljnimi tovariši v lepej Českej deželi. Njegovemu pozdravu so sledili navdušeni „Na zdar!“ in „Živio-klici“. — Predsednik na to obznani, da se Hrvatje denšnjega zborovanja ne morejo udeležiti, ker želé obiskati Maškov grob na Višegradskem pokopališči in mu tam položiti venec.

Na dnevnem redu je bilo potem vprašanje: kako naj se preustrojijo učiteljska izobraževališča (preparandije) in preizkušnje učiteljske sposobnosti. Prvi o tej zadevi je govoril kot poročevalec g. Jos. Růžička, ravnatelj meščanske šole iz Vinohrada. Rekel je, da slavno ministerstvo za uk in bogočastje name-rava uvesti nekoliko izprememb gledé učiteljskih izobraževališč in preizkušenj učiteljske sposobnosti, zatorej je dolžnost učiteljske skupščine, da tudi ona pové o tem svoje mnenje.

V prvej vrsti, pravi govornik, potrebno je, da se na učiteljskih (preparandijah), v katerih se izobrazujejo ljudski učitelji, imenujejo zgolj taki možjé za glavne učitelje, kateri so nekda tudi sami podučevali v ljudskih šolah. Njemu se ne zdi primerno, da bi mogel človek, kateri ne pozná iz lastne skušnje otroče narave in otročjih navad, odgajati učitelje za nežno mladino. Ta važna, zeló važna naloga ne bi se smela dajati profesor-jem iz srednjih šol, kajti velika je razlika podučevati otroke v starosti od 6 do 8 let in pa dečke, ki so užé dovršili 10. leto svoje starosti. On navaja nekega profesorja, ki je postavši šolski nadzornik, sam priznal in rekel: „Jaz sem še začetnik v ljudskem šolstvu, ali nadejam se, da mi bode v teku dveh do treh let mogoče v pravem smislu nadzorovati ljudske šole.“ Dalje pravi govornik, da on s tem nikakor ne želi dokazati, da bi ravno ljudski učitelji morali biti glavni učitelji na učiteljskih izobraževališčih, ker on rad pripozna, da to more biti tudi profesor iz srednjih šol, ako je le užé poprej sam poučeval na kakej ljudske šoli in si ondi pridobil potrebne izkušnje in sposobnost za poučevanje in vzgojo nežne šolske mladine. To je posebno dandanes lahko mogoče, ker so srednje šole večkrat prenapolnjene s šolsko mladino. Neprimerno je dalje tudi to, da se v novejši dóbi na učiteljskih toliko suplentov nastavlja. Suplent, ki je stoprav začetnik v šolstvu, naj bi podučeval učiteljske pripravnike v metodiki, katere si še sam ni prisvojil. Iz vsega tega se vidi, da se preveč pozornosti daje teoretičnim naukom. Namesto da bi

se razlagal kak sestavek iz šolske knjige za učence, gleda se pri poučevanju na učiteljskih bolj na specialno geografijo in višjo matematiko. S tem pa nikakor ne mislim, da bi se morali predpisani učni predmeti skrajšati na *minimum*, ampak pokazal sem le potrebo, da bi se morali pripravniki poučevati temeljito v tem, kar jim bode v največjo korist, kadar nastopijo kot samostalni učitelji nežne šolske mladine.

Dalje kaže govornik v kratkem načrtu pregled, kako naj bi se pripravniki pripravljali, da se v 4 letih usposobijo za učiteljski poklic. Ker je obče znano, da je prvi razred, kjer so najmanjši otroci, najtežji, zato se pripravniki vadijo po največ samo v tem razredu, a drugi se zanemarjajo. Ako ima učiteljske 4 oddelke, s katerimi je združena tudi štirirazredna vadnica, naj bi se vsak odderek temeljito seznanil z metodo in učno stvarino vsakega razreda posebej tako, da bi za 4 leta poznali učiteljski pripravniki vse štiri razrede. Da se pa to doseže, naj bi prvoletniki obračali vso svojo pozornost na 4 razred (kot najlažji), drugoletniki na 3. razred i. t. d. Tudi hospitacije naj bi bile pogostejše.

Govorilo se je tudi o tem, bi li ne bilo uspešno, da se ustrojé pripravniki tečaji s tremi oddelki za učitelje na kmetih, a za učitelje po mestih pripravniki tečaji s štirimi oddelki. Govornik misli, da bi bila velika napaka, ako bi se kaj takega ustanovilo. Naposled bi nastalo nesporazumljenje in sovraštvo med učitelji na kmetih in onimi, ki so po mestih, a takih žalostnih prikazni imamo med učiteljstvom užé zdaj zadosti. Reklo se je, da učiteljem na kmetih ni treba toliko priprave za učiteljski stan, kakor onim, ki služijo po mestih. A jaz iz svojega stališča se s to izjavo nikakor ne ujemam. Selski učitelj poučuje največ v enorazrednici ter mora svojim učencem v enem letu podati vse ono, za kar ima drugi učitelj časa 3 — 4 ali še celo 5 let, zato je treba po govornikovem mnenju ravno selskim učiteljem mnogo več znanja in sposobnosti. Vrhu tega je treba še to pomisliti, da je učitelj po manjših vaséh jedina oseba, katera razen šolske mladine poučuje tudi priprosti narod, ter tako širi mej narodom potrebno omiko. Zaradi tega bi morali ravno taki učitelji, ki živé med priprostim narodom, biti tembolj in vsestransko izobraženi, da bi ne dajali narodu napačnih in krivih nauk.

Potem preide govornik na preizkušnje učiteljske sposobnosti ter pravi v daljšem govoru nekako tako-le: Ko je učiteljski pripravek, izvršivši preparandijo, napravil preizkušnjo zrelosti, pri kateri je bil izprašan iz vseh mogočih predmetov, mora se po dveh ali triletni praksi zopet povrniti na preizkušnjo učiteljske sposobnosti, kjer ga zopet óne iste stvari izprašujejo. Čim je drugič ta teoretična preizkušnja? Po govornikovem mnenju je ta preizkušnja popolnem nepotrebna, kajti, ako bi ta preizkušnja imela pokazati, da se učiteljski pripravek v omenjeni dobi ni zanemaril, moral bi dosledno to preizkušnjo vsaki dve leti ponavljati. Treba je pa tudi pomisliti, da je to šoli na veliko kvaro, ker učiteljski pripravek, čegar bodočnost je odvisna od preizkušnje za učiteljsko sposobnost, zanemari skozi dve ali še celo tri leta ljudsko šolo izgovarjajoč se s tem, da se mora pripravljati za preizkušnjo. Zatorej priporoča govornik, naj bi bila preizkušnja za učiteljsko sposobnost povsem praktična. Učiteljski pripravek bi na ta način bil primoran, ne samo, da bi šole ne zanemarjal, temveč da bi se ž njo kolikor najbolj mogoče ukvarjal, kajti kolikor večja marljivost in pridnost v šoli, toliko boljša priprava bi mu bila to za njegovo preizkušnjo. A ne samo to, on bi tudi pridnejše prebiral pedagoške in didaktično-metodične sestavke, obiskoval bi pridnejše učiteljska zborovanja itd., ker bi mu vse to olajšalo preizkušnjo učiteljske sposobnosti.

(Dalje prihodnjič.)

Učiteljska zborovanja v Ljubljani.

I.

Občni zbor „Národne Šole“.

Na odborovo vabilo zbralo se je v 6. dan oktobra t. l. v mestni dvorani precejšnje število učiteljev, večinoma z dežele, k občnemu zboru za našo ljudsko šolstvo tolikanj potrebnega društva „Národna Šola“. — Zborovanje, ki je trajalo 3 ure, pričelo se je ob 6. z naslednjim ogovorom društvenega predsednika gosp. F. Stegnarja:

„Slavna skupščina!

Velecenjeni g. tovariši in tovarišice!

Čast mi je, da stopim v imenu odbora „Národne Šole“ zopet pred Vas, častita gospoda, s sporočilom o našem delovanju XIV. dobe društvenega obstanka.

„Nár. Šola“ je bila tudi v pretečenem letu kljub pomnoženim zahtevam v prijetnem položaji, da je storila v obče vse, kar je bilo v njenih močeh in kar so gg. društveniki želeli ali zahtevali.

Gmotno stanje naše blagajnice je sicer za kakih 110 gld. manjše bilo mimo prejšnjega leta, vendar se je šolam in učiteljem naklonilo podpore 234 gld. 5 kr. več nego vlani, kar je pripisati nekaj blagajničnemu ostanku (44 gld. 62 kr.), nekaj preostali lanski zalogi šolskega blaga (78 gld. 88 kr.) in prihranjeni in deloma naloženi imovini (391 gld.) Število pravih članov, ljudskih šol in učiteljev, to je taci, ki so kaj vplačali, se je od 105 povišalo na 129. Sicer ta naraščaj ni Bog védi kake koristi za društvo, ker so izdatki potem večji, a sploh pa je vendar veselo znamenje, da se delovanje „Nár. Šol.“ v vedno večjih krogih priznava in prijateljev pridobiva, tù se vé da ne mislim samo na prijatelje, ki radi jemljejo, temuč tudi na one, ki radi kaj dajó. —

Hvala Bogu! da je tudi to leto bilo dovolj bogato vzprejetih darov.

Vsota dobrotnih doneskov je znašala 637 gld. 60 kr., kar je mimo lanskih 1003 gld. 98 kr. za 376 gld. 38 kr. manj. To pa zato, ker ni bilo znanstvenega predavanja in da g. g. poverjenikov, voljenih v odborovi seji v 2. dan oktobra 1884. l., nismo zopet nadlegovali za nabiranje darov.

Pripomniti pa moram, da tudi niso društvene potrebe v to pritiskale, ker se je z razpoložljivim denarjem lahko shajalo. Leta 1884. oziroma 1885. sprožena in z razmerno sijajnim vspehom dognana nabira je imela le namen, ali ustanoviti majhno matico za mladinske spise, ali vsaj omogočiti, da se jedno delo te stroke na svetlo spravi. In to se je tudi posrečilo v izdavi Funtekovih „Prizorov iz otroškega življenja“. — Odbor je opustil vsako intenzivno agitacijo na prid „Nár. Šole“, ker je národnega davka itak povsod na Slovenskem dovolj, in ako se darežljivosti rodoljubov prizanaša, utrdijo se s tem le simpatije do društva, nasprotno pa se z vedno nadležnostjo razdirajo.

Zamudili pa nismo prositi tam, kjer smo dosedaj vselej dobivali blagodarne in zdatne podpore.

Visoki deželni zbor je naklonil društvu 100 gld.

Slavni mestni zbor in Kranjska hranilnica sta podarila po 200 gld.

Slavni društvu meščanske vojašnice in pomočno obrtnijsko društvo ste iz svoje lastne inicijative največ na predlog gospoda predsednika J. N. Horaka votirali po 10 gld. podpore.

Milostljivi g. knezoškof dr. J. Misija so blagovolili postati ustanovnik z 20 gld. in vrhu tega so vložili še 30 gld. v društvene namene.

Za take darove mora biti „Nár. Šola“ tembolj hvaležna, ker prihajajo iz najplemenitejših nagibov, in odboru ni bilo treba zanje prositi.

V vrsti stalnih dobrotnikov nahajamo tudi letos preblagorodnega gospoda viteza dr. Fran Močnika, c. kr. vpok. dež. šol. nadzornika v Gradci, za „Nár. Šolo“ najbolj zasluženega dobrotnika in ustanovnika.

Vrta društvena prijatelja in podpiratelja sta tudi visokočastita gg. prof. Jos. Klemenčič in drug gospod odličnega stanu, ki pa noče svojega imena objavljenega imeti.

Slava in stokratna hvala vsem blagodušnim podpornikom!

Vsega priznanjavredna je tudi trudaljubivost gospodov poverjenikov. Nabrali so: G. Burnik V. v Kamniku 5 gld. 95 kr.; g. Jos. Benedek v Planini 5 gld.; g. J. Dimnik v Postojini 9 gld. 40 kr.; A. Koncilijs v Žužemberku 31 gld. 29 kr.; g. Jan. Novak v Šmihelu 20 gld.; g. Ivan Gantar v Studencu 6 gld. 30 kr.; g. A. Funtek bivši učitelj v Št. Vidu, 5 gld. 12 kr., torej vkup 82 gld. 97 kr.

A tudi posamični učitelji so svoj donesek položili na národni žrtvenik, ne da bi bili za to jemali kaj povrnila. Istotako je pet učiteljic priposlalo nekaj nabranih novcev, ali pa so same darovale kak forint, in tako vsako leto nekaj novega národnega ženstva kaže svoje zanimanje za našo lepo stvar.

Slava torej zavednemu učiteljstvu! Hvala vsem podpirateljem „Národne Šole!“

Preteklo društveno leto se pa še posebno v tem obziru odlikuje s tem, da je bilo 58 daril brez vsakršnega povrnila ali vplačila šolam in učiteljem razdeljenih. Vrednost teh daril znaša 314 gld. 6 kr. Toliko se nobeno prejšnjih let ni storilo.

Prištevsí brezplačno podpiranih 58 deležnikov k plačujočim 129 članom najdemo v letošnjem imeniku skupaj 187 podpiranih in vrhu tega še 17 ustanovnikov, torej skupaj 204 društveniki. Tako visocega števila nimamo v zapisnikih „Národne Šole“ še nobeno prejšnjih let zabeleženega. Vse te okoliščine kažejo, da je odbor veliko nalogo rešil in mnogo pripomogel, da se je šolstvo razvijalo in učeča se mladina v raznih strokih napredovala. Pogled na ogromno število porabljenih pisnih zvezkov nam to deloma potrjuje. 56.428 zvezkov „Národna Šola“ še nobeno leto ni razdala, a tudi število vseh drugih učnih pripomočkov presega vse one v izkazih prejšnjih let.

Te ugodne razmere so sladka zavest društvenemu odboru in ga spodbadajo k vztrajnemu delovanju.

Prositi imam samo še gg. društvenike, naj blagovolijo na prid „Národne Šole“ še nadalje delovati ter širiti krog naših prijateljev! Živili!

Najiskrenejšo hvaležnost pa je učiteljstvo dolžno Onemu, ki z brezmerno radodarnostjo podpira vse človekoljubne naprave, Onemu, ki je po Svoji milosti ustanoviti pomagal brez števila ljudskih šol v krajih, kamor si je ljudska omika težko ugledala pot med národ. Tu mislim na revne kraje, katerim je Njegovo Veličastvo priskočilo na pomoč, da so se otvorile ljudske šole. Posredno je torej presvetli cesar naš naj večji dobrotnik, zato je društvo „Národna Šola“ tudi Nj. Velečastvu dolžno na tem mestu izreči najudanejšo zahvalo! Slava presvetlemu cesarju!“

(Dalje sledi.)

D o p i s i.

Iz Postojine. (Dalje.) Vspéh pri risanju je sicer precej dovoljen, a vendar sem zapazil da so nekateri učitelji pri tem pouku preveč površni. S tem, da podoba risajo na tablo, ter jo učencem velevajo prerisati, mislijo, da so užé storili svojo dolžnost. A temu ni tako; treba je z učenci pomeniti se o posameznih delih, iti mej nje, opozoreč jih na pravo sedenje, na red, na snažnost, sploh na vse napake pri risanju. Ta pouk naj bode živahen in poučljiv; učenci naj vidijo, kako postajajo črte druga za drugo, kje se ima poteza pričeti, kako nadaljevati in kako je-

njati. Tudi pri tem predmetu mora tedaj učitelj premišljevati korakati od stopinje do stopinje in si prizadevati s pomočjo dobrega navodila in dobre metode najboljše doseči.

Petje po posluhu poučevalo se je z dobrim uspehom, toda želeli je, da bi se število šolskih pesmic pomnožilo. Kakih 10 do 20 bi se jih otroci v teku 5 ali 6 let vendar lahko priučili in to tem lažje, ker imajo sploh veliko veselja do petja in tudi dobre glasove, torej treba drugega ni, nego dobre učiteljeve volje. V našem okraju je nekaj takih učiteljev, ki niso izprašani iz petja, a vendar poučevajo v tem predmetu, uvideč korist tega pouka. Učitelji s slabim muzikalnim posluhom poslužujejo se pri tem poučevanju spretnejših učencev svojih in na ta način dosežejo precej povoljen uspeh. Tem učiteljem izrekam za njihov trud in dobro voljo še posebej svoje zadovoljstvo ter jih stavim onim v izgled, katerim se tako poučevanje nemožno zdi. Petje v šoli ima dvojen namen, namreč materialen, s katerim gojiti je cerkveno in ljudsko petje in idealen, s katerim blažiti ima se otroško srce. Petje vpliva kaj dobro na versko, нравno in estetično vzgojo; iz tega izvira tudi velika skrb, katero ima cerkev in država za njega razvitek in gojitev. Ljudska pesem s svojimi lepimi besedami je posebno pripravna, zlahke občutke v srcih pevcev kakor njih poslušalcev obuditi in čut za čednost in patrijotizem oživetiti. Pesem vpliva bolj naravnost na srce, nego poezija, obudi čut za dobro, plemenito, lepo in vzvišeno, ter pomanjšuje surovost in pomnožuje нравnost in spodobno obnašanje. Ljudska pesem spremlja mladino pri igri, oživlja domače in patrijotične veselice; taista spremlja potnika na poti in olajša trudnemu težavno delo. Kdor je bil ali je še vojak, vé, kako dobro vpliva kak »Naprej« ali »Naglo bratje« po več urnej hoji, letanji in plezanji na utrujene noge in ves život. Človek je zopet kakor preroben in utrujenost je zginula. Učitelj naj šolske pesmi pridno zbira; učijo naj se le take pesmi, katere se dopadejo otrokom, pesmi, katere bodo ljubili tudi izstopivši iz šole, katere prepevali bodo kot odrasli fantje in dekleta pri različnih prilikah. S poučevanjem petja po sekircah pridobi si učitelj lahko dobre cerkvene pevce za poznejše čase; a pri tem pouku ogibati se je pretiranosti, ker bi se učenci na ta način pri pičlo odmerjenem številu ur za ta predmet še teorije komaj priučili. Tu treba je odločnosti. Najvažnejše iz teorije naj se v kratkem razloži, imenujejo se note po njih vrednosti ter pokaže, kedar poje se višje ali nižje itd. in potem pričeti je takoj z vajami, pri kojih je obilo priložnosti; nejasno in neznano se razloži. Koliko storiti more učitelj v povzdigo ljudskega in cerkvenega petja, pokazali so nekateri gg. učitelji na Vipavskem ter so v lep izgled svojim sokolegom.

V telovadbi ne zadostuje se niti na jednej šoli tirjatvam učnega črteža. Krivda temu je, da primanjkuje potrebnih telovadišč, telovadnic in telovadskega orodja. Dokler je še dalje poučevati telovadbo v šolskih sobah, opomnim gg. učitelje, da ne zabijo, pred tem poukom učilnico dobro izračevati, ker je pri telesnih vajah čist zrak posebno potreben. V poletnem času pa ne telovaditi v sobi, ampak idite s svojimi učenci vanj na prosto; kak pripraven prostor za telovajo se bode menda vendar dobil.

V ženskih ročnih delih poučuje se na 18 šolah, torej se s tem prekoristnim predmetom bavi le polovica vseh šol. Kjer se za ta pouk do sedaj še ničesar učinilo ni, prosim, da se v prihodnje zanj bolje skrbí; posebnost naj gg. šolski voditelji poizvedujejo po sposobni ženski, katera bila bi zmožna, to poučevanje prevzeti.

V kmetijstvu poučuje se na 18 šolah in sicer večinoma v ponavljavnicah. Pouk v vsakdanji šoli malo izda, ker majhni učenci učno stvarino ne morejo dovolj razumeti. Sadjereja naj se vselej poučuje tudi praktično; sama teorija hasne le malo. Jaz sem sicer preverjen, da vsi učitelji remuneracije za poučevanje tega predmeta popolnoma zaslužijo, saj ni velika — a svet drugače sodi in marsikateri učitelj moral je radi dobljene nagradice slišati užé neljube besede. Učitelji, kateri prevzeli so to poučevanje, naj se vestno potrudijo, doseči dober uspeh, da bode tako vsa nepotrebna kritika izostala. Koristno bilo bi, ko bi se tega pouka udeleževali tudi odrasli ljudje, kajti le ti imajo popolno zmožnost in resnost umeti težke kmetijske nauke. Sevéda moral bi se ta pouk vršiti ob nedeljah pred ali po službi Božji, druge dneve bode se kmet težko privabil v šolo. Nekateri učitelji bili so kmetijske tečaje za odrasle užé vpeljali in udeležba bila je dobra; obžalujem, da so se ti tečaji zopet opustili. V sporočilu Nizje-Avstrijskega sadjerejskega društva čital sem nedavno izraženo željo, da bi slehern učenec pred izstopom iz šole vsadil vsaj jedno drevesce. Zares izvrstna misel to, katera zasluži, da bi se tudi pri nas praktično izvedla, na ta način bi se sadjereja gotovo dobro pospešila.

Šolski spisi so večinoma v redu in na nekaterih šolah z vzgledno marljivostjo sestavljeni ter zaslužijo dotični šolski voditelji za to popolno priznanje. Tu pa tam zapazil sem nekatere pomankljivosti. V enorazrednicah opušta se vkupni pregled polumesečnih zamud. Zapisnik in razrednica se v številu vpisanih šolskih otrok vselej ne vjemata. Če med letom kateri učenec iz

šole izostane ali v njo vstopi, treba je število učencev v obeh spisih vselej rektificirati. Nespodobno je imena učencev se svinčnikom pisati. Tudi naj se v obeh spisih šolski otroci po oddelkih in po spolu ločijo, da se vdobi boljši pregled. Po dovršeni šolski dobi zaznamovati je izstop učencev v opombi kataloga in matrike; izpustne knjige (*Entlassungsbuch*) ni rabiti več.

(Konec prih.)

Z Dobrove. (Dalje in konec.) Nekoliko gospodov sobratov, domača v. č. gospoda duhovnika in trije jublanti posloveli in razšli so se okolu 6 ure zvečer vsak proti svojemu domu; drugi smo šli pa še na prijazno Švico k »Dolinarju«, kjer smo se potem še precej dolgo med bratovskimi razgovori prav dobro zabavali, a slednjič se pa prav ganljivo posloveli, želeč si, da bi se mogli čez drugih 25 let zopet tako pošteno vkup zabavati.

Ob tem v resnici veselem in ganljivem praznovanju pokazalo se je očitno, da med pravimi narodnimi učitelji in med prečastito duhovščino domačo tudi prava edinost, vzajemnost, ljubezen in mir kraljuje in vlada. Vrla narodna duhovščina domača je poštenemu učiteljstvu desna, a narodni učitelji pa prečastiti duhovščini leva roka. Ako oba ta stanova v miru, edinstvi, vzajemnosti in pravi ljubezni vsak v svojem imenitnem poklicu za vzgojo, pouk in izobrazbo ljudstva roka v roko sodelujeta, tudi zaježeno pričakovani koristni sad nikdar ne izostane. — Ker ob četrtkih tukaj poštno zveze ni, došli sta dan pozneje sledeči, gospodom jublantom namenjeni čestitki:

Blagorodni gospodje tovariši!

«Presrečno Vam čestitam k petindvajsetletnici Vašega učiteljevanja! Ves ta dolgi čas ste »marljivo in vestno delovali v svojem težavnem poslovanju; odgojevali in vzrejali ste mladino v »pravem narodnem, domovinskem in versko-nravnem duhu; vodili ste jo po potih, ki peljejo v »srečno časno in blaženo prihodnje življenje. Slava Vam! Ponosni smete biti na svoje izborni »delovanje in sladko prepričanje, da ste svojo dolžnost skoz 25 let točno izpolnili, naj Vam »danes oveseli srce ter naj Vas spodbada tudi v prihodnje k enacemu uspešnemu delovanju.

»Milostljivi Bog naj čuva Vaše zdravje in življenje, da bodete čez 25 let enako krepki in »čvrsti obhajali 50letnico svojo!« — Z odličnim spoštovanjem Vaš tovariš

Martin Zarnik, l. r.

Trnovo pri Il. Bistrici, dne 1. septembra 1886. l.

»Telegram. Podzemelj (Metlika), dne 2./9. 1886.:

»Dragi tovariši! Duševno se družiti in raduje z Vami in Vas preiskreno pozdravlja

»Vaš Ivan Barle.«

Ta preveseli dan ostal bode pa vsem nazočim ob godovanju 25letnice naše na lepi Dobrovi gotovo še prav dolgo v najblažjem spominu, a dotični jublanti pozabili ga pa ne bomo, dokler nas smrt v boljši svet ne preseli!

V svojem in v imenu nazočih drugih treh gg. jublanton izrekam končno najiskrenejšo zahvalo vsem drugim vrlim p. n. gg. sobratom našim, ki nas bili so od blizu in daleč počastili, domačina gg. duhovnikoma, kateri vsi skupaj so se svojo požrtvovalnostjo na en ali drug način pripomogli, da se je mogla naša 25letnica tako lepo in v resnici veselo obhajati. — Naj bode vse Bogu v čast in slavo, milemu narodu slovenskemu pa v prid in korist!

M. Rant.

Od Kolpe. Dne 23. sept. t. l. otvorila se je nova enorazrednica v Dobljčah, v občini, eno uro hodá od Črnomlja oddaljeni.

Slovesnost so že prej ta dan naznanjali strelji iz možnarjev, ter isto ponavljali tudi v četrtek zjutraj med slovesnim zvonjenjem. Ob deveti uri začne se slavnost s sv. mašo, katero je daroval č. g. Janez Golob, kapelan Črnomeljski in sedanji katehet na tej šoli. Svete maše udeležili so se visokorodni gospod c. k. okrajni glavar Ludovik marquis de Gozani, č. g. c. k. okrajni nadzornik Anton Jeršinovec, g. g. učitelji iz Črnomlja, Dragatuša in Vinice, ter obilo domačega ljudstva, za katero bil je ta dan pravi praznik. Po sv. maši podali smo se v lepo novo šolsko poslopje, kjer je č. g. kapelan vse hišne dele blagoslovil. Po tem cerkvenem opravilu po prime visokorodni gospod c. k. okrajni glavar besedo ter v svojem krepkem govoru med drugim oménja: »Slavni občinski zastop! Svečanost, ki se sedaj tukaj vrši, je pomenljiva, ker otvori se vam nova šola, v kateri se bodo vaši otroci podučevali in vzgojevali. Današnji dan je vesel dan za Dobljško občino. Otroci bodo veliko lažje sedaj v šolo hodili, ne bo jim treba rano zjutraj v Črnomelj in kasno na večer domov. Bolje bode za duševno in telesno razvijanje vaših otrok, ker ne bode jim treba po zimi ozebati, a po letu prehude vročine trpeti.

Vse te koristi in še druge uvidel je slavni občinski zastop ter prosil je za ustanovitev šole, kar je vse hvale vredno, in je s tem pokazal veselje do omike in napredka. Slavne šolske oblasti so na tej podlogi šolo ustanoviti dovolile in tudi se potrudile, da so se znatne podpore za

to dobile, ker je občina bolj revna. Tako je dovolil visoki deželni zbor 700 gld., visoki deželni c. kr. šolski svet iz podpor, ki jih slavna hranilnica Kranjska daje, lepo svoto 1200 gld. Nadalje je pa najvišji podpiratelj šolstva, presvetli vladar Fran Josip I. daroval iz lastnega premoženja 200 gld. Tako so se dobile podpore v znesku do 2100 gld. kar malo katera občina dobi. Dalje oménja bl. g. glavar ljudstva, ki je požrtvovalno plačevalo priklade pri davkih za šolo ter naposled izroča šolo krajnemu šolskemu svetu in občinskemu zastopu v varstvo, ter priporoča vzajemno delovanje na korist šole. S trikratnim »živijo« na najboljšega zaščitnika šole presvetlega vladarja zakluči svoj govor visokorodni gosp. c. kr. okrajni glavar.

Na to povzame č. gosp. c. k. okraj. šolsk. nadzornik besedo do navzoče šolske mladine, ter v živih besedah nariše koristi šole in jih spodbuja k pridnemu obiskovanju in marljivemu učenju ter k ubogljivosti do gospodov učiteljev in starišev. Navzočim gospodom domačim učiteljem, č. g. Golobu kot katehetu in g. Lokarju kot učitelju, obrnivši se do njih izroča jim šolsko mladino v versko-nravno vzgojo in odgojo, ter jim oménja, da jim bodo ljubezen in vdanost do presvetlega vladarja in vse cesarske rodovine in ljube domovine; da bodo postali poštteni državljani in pobožni kristjani. Da se bo to zgodilo, v to pomози nam Bog! Po govoru zaključí se slavnost z molitvijo »Očenaša«, katerega je g. nadzornik sam naprej molil in ž njim vsi navzoči. S tem je bila slavnost končana. Po slavnosti zbrali smo se vsi v prostorih čitalnice Dobliske k skupnemu obedu, kjer je prvi g. glavar napil občinskemu zastopu, ki je bil polnoštevilno navzoč. Gosp. predsednik krajnega šolskega sveta in župan Matija Vrtin napil je visokor. g. nadzorniku in drugim oblastnjim; napivalo se je nadalje gg. učiteljem, g. dežel. predsedniku in drugim. Kasno popoldan smo se od lepe pomenljive slavnosti razšli vsak na svoj dom.

Šola je lepo krasno poslopje, ima prostorne stopnjice in veliko šolsko sobo, z malo sobico za šolsko pisarno, krasno stanovanje za učitelja z vsemi potrebnimi shrambami.

Bog ohrani še dolgo blage ustanovitelj te šole med temi tudi mil. škofa, Vrtina ki je prvi k temu temelj položil.

Ksaverij.

Iz Kamniškega okraja. Učiteljstvo kamniškega okraja imelo je svoje letošnje zborovanje v Domžalah dné 28. avgusta v Venceljnovi gostilni. Izvzemši gospodov Burnika in Štefanciča, koja sta bila tačas v Gradci, zbrane so bile vse učiteljske moči.

Najprvo je, kakor sploh običajno, pozdravil gospod nadzornik zbrane gospode in gospodične. Zapisnikarjem sta se »per acclamationem« volila gospod P. Pogačnik in gospodičina Vernè. Omenil je potem gospod predsednik spremembe učiteljskega objoja v tukajšnjem okraji, opomnil nas na važnejše v letošnjem letu izšle postave in ukaze ter potem prišel na splošnje opazke.

Stanje šol v našem okraji se je zboljšalo. Vse šole obiskuje 4017 otrok, 337 več ko vlni. Ponavljalcev je 911. Obiskovanje pa je bilo vsled neugodne zime in raznih bolezni slaběji mimo prejšnjih let. Vender ni bilo več ko povprečno 4:1 šk. zamud. Z učnimi pripomočki so šole dobro preskrbljene, nekatere imajo vse ali še celó več kakor je predpisanih. Šolske knjižnice imajo 1004 knjig, kmetijske pa 200. Število knjig otroških knjižnic se je vsled pregledavanja v smislu dotičnega ministerskega ukaza zmanjšalo. Dopisi t. j. uradni so pravilno pisani. Uradni spisi so većinoma povsod v lepem redu. Učitelji naj gledajo na to, s kom občujejo; v javnem življenji naj učitelj išče družbe sodružnikov. Disciplina po šolah je dobra, odgovori in vprašanja vršé se pravilno. V poštnih hranilnicah imajo šolski otroci vloženih 740 goldinarjev.

Opazke za razne predmete glasili so se pohvalno za nas, le pri lepomisli zleti bi bilo več metode. Sledili so tem izjavam posamezni referati. Prvi je govoril g. Janežič: »Kako naj se uravná pouk o vporabi ločil, da bode plodonosen.« Gospod poročevalec žel je za svoj trud obilo pohvale. K tretji točki dnevnega reda: »poročilo posameznih učiteljskih moči o privatni lektiri v pretečenem letu in vpliv te lektire na vzgojo in pouk« — oglašili so se gospodje: Marolt, Pogačnik, Javoršek in Stiasny in pa gospodični: Klančar in Grkman. Gospod predsednik določi, da govoré gospoda Pogačnik in Stiasny in gospodičina Klančar. Gospod Pogačnik stavil si je vprašanje: »Zakaj in kako naj deluje učitelj na to, da se stari rek: homines rationes earum rerum, quas semper vident, neque admirantur neque requirunt, ne vresniči.« Gospod Stiasny pa: »Kako postanejo zemljepisna števila učencem umljiva.« Razprava obeh bila je zanimiva. Ivrsten pa je bil tudi referat gospodičine Klančar, koja je govorila o ravnanji o slaboumnimi otroci. K tej točki oglašil se je gospod Koblar in izrazil željo da bi c. kr. deželni šolski svet se imel bolj ozirati na take otroke in slavni deželni odbor naj tisti denar, ki ga potrosi za nagrado nemškega pouka, v to obrne. Zavoljo pomanjkanja časa gospod Javoršek ni mogel govoriti »o splošni vzgoji; isto tako ne gospod Paternost »o spomenikih stare in nove dobe.« Gospodična Grkman namenjena je bila govoriti »o dekliški vzgoji.« Četrta točka dnevnega reda bilo je poročilo odbora za pregledovanje knjig družbe sv. Mohora o delovanji. Poročevalec bil je gospod Letnar, koji

je tudi stavljal končno predlog: »Šolsko vodstvo naj vsako leto poroča naraščaj otroške knjižnice gospodu nadzorniku.« Na ta način bil bi mogoč natančen pregled otroških knjižnic posameznih šol. Temu je sledilo izbiranje knjig za šolsko leto 1886/87. Ostali smo pri starem. Gospod Javoršek poročal je o troških, dohodkih in naraščaji učiteljske knjižnice. Letošnje leto imela je knjižnica 43 gld. 80 kr. dohodkov; za prihodnje leto postavilo pa se je 83 gld. 80 kr. v proračun. Naročilo se bode 20 knjig in časopisov. Na predlog g. Čenciča ostane še stari odbor. V stalni odbor volili so se po listkih gospodje: Letnar, Burnik, Javoršek, Mesner, Gollmayer. Med samostojnimi nasveti glasil se je prvi: »Naj se voli odbor, ki določi, katere pisanke in risanke se imajo rabiti v letu 1886/87. V odbor so bili voljeni: Pogačnik, Letnar, Janežič. Dalje predlaga gospod Jeglič: Naj se voli komité, ki preskrbi opis kamniškega okraja v zgodovinskem in drugem oziru. V ta odbor prišli so sledeči gospodje: Letnar, Burnik, Janežič, Jeglič, Pogačnik. Gospod Koblar bil pa je naprošen, da pristopi temu komité. — Gospod Zorc predlagal je: »Slavna učiteljska skupščina naj dela na to, da c. kr. okr. š. svet zaukaže, da krajni šolski sveti denar v to porabijo, za kar se je bil preliminaru namenil.« Gospod Letnar dodá še, da naj krajni šolski svet učitelju znesek za učne pripomočke oddá vsaj do konca maja. — G. Marolta predlog, da bi se izrekla zahvala deželnemu odboru za dovoljenih 30 goldinarjev opravilne priklade, se ni vzprejel. Prepričani smo, da ta denar krvavo zaslužimo. Predlog pa, da naj se družba sv. Mohora naprosi, da izdá vsaj vsako leto po eno knjižico za otroke, se je vzprejel. G. Stiasny bil je sicer zoper vsako prošnjo, pač pa za to, da se izreče družbi sv. Mohora obžalovanje zaradi izdaje tacihi knjig kakor je »Dora.« — Gospod Koblar pa je bil odločno za prošnjo, v koji bi se ob enem izreklo tudi obžalovanje. Pri glasovanji vzprejet je bil tudi njegov predlog. — G. predsednik potem še enkrat vzpodbuja učiteljstvo k vspešnemu delovanju na tako težavnem, trudapolnem polji in zatvori sejo sè trikratnim »Živijo« na presvetlega vladarja. Pri skupnem obedu v Venceljevi gostilni vrstile so se razne napitnice. Gospod Pfeifer pa nas je zabaval sè svojo godbeno družbo, kojej spretnosti odrekati nismo zamogli. Bog daj, da bi se ob letu zopet videli zdravi in veseli! — č —.

Iz Ljubljane. Nj. eksc. gospod minister za bogočastje in uk je z vis. ukazom s 30. sept. t. l. št. 19146 za tri leta — od 1886/87. do konec šolskega leta 1888/89. udom c. k. izpraševalne komisije za splošne in meščanske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom v Ljubljani imenoval predsednikom ravnatelja c. k. uč. izobraževališča Blaža Hrovatha, njegovim namestnikom profesorja na drž. realki Franceta Kremingerja; udom: okrajn. šolskega nadzornika in profesorja na c. k. ženskem učiteljišči Jakoba Vodeba, profesorja na c. k. moškem učiteljišči: Jos. Celestina in Vilj. Linhart, profesorja na c. k. ženskem učiteljišči: Edv. Samhaberja in Vilib. Zupančiča; nadučitelja na I. mestni ljudski šoli Andr. Praprotnika, vad. uč. Iv. Tomšiča in uč. glasbe na c. k. učiteljišči Ant. Nédveda, vse v Ljubljani.*)

— V goriško izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole so imenovani gospodje: dr. Tilih Schreiber, ravnatelj više realke (ravnateljem komisije); Fran Hafner, ravnatelj ženskega učiteljišča (ravnateljevim namestnikom); profesorja na realki Fr. Erjavca in Fr. Plohl; okrajna šolska nadzornika Fr. Vodopivec in Jos. Culot; glavni učitelji: dr. Fr. Kos, mons. Jos. Marušič, Jos. Motz in Iv. Trojanšek; vadnična učitelja Vinc. Dittrich in Iv. Mercina. Izpraševalni jezik je slovenski in italijanski.

— Preizkušnje učiteljske sposobnosti za splošne ljudske in meščanske šole bodo pri Ljubljanski izpraševalni komisiji v **22. dan** novembra t. l. Zglaša se do konec meseca oktobra t. l. kakor je bilo do zdaj navadno.

*) Tako se glasi uradno naznanilo, kakor so ga tudi vsi drugi slov. in nemški časopisi priobčili; samo v nekem tukajšnjem nemškem šolskem lističu páči to po svoje on, ki je bil tudi nekdaj ud izprašev. kom. in je izpraševal „telovadbo“. Ured.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na dvorazredni ljudski šoli v Boštanji, II. uč. služba (za trdno, ali začasno), s 400 gld. letne plače. Prošnje c. k. okrajnemu šolskemu svetu v Krškem do 10. nov. t. l. — Na čveterorazredni ljudski šoli v Radovljici IV. učit. služba s 400 gld. letne plače (za trdno, ali začasno). Prošnje pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Radovljici do 25. okt. t. l.

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Jan. Rihteršič, učitelj v Doberničah, je imenovan nadučiteljem v Črmošnicah. — Gspodč. Avg. Kolnik pride zač. na Unec in gspodč. Hedv. Pavlin, učiteljica v Radovljici, zač. v Zgornji Logatec. — G. Simon Kokalj, učitelj v Mošnjah na Gorenjskem, je 4. t. m. umrl. R. I. P.!